

کنکاشی در نورگیرهای چوبی و ویژگی‌های آن در معماری ایرانی با مقایسه تطبیقی نورگیرهای چوبی امامزاده یحیی و امامزاده عباس ساری

فرشته ساعدی^۱، احد نژاد ابراهیمی^۲

۱- کارشناس ارشد هنر اسلامی گرایش چوب - مدرس دانشگاه بجنورد (گروه صنایع دستی)

Saedi2102@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز

Ahadebrahimi@tabriziau.ac.ir

چکیده

یکی از عواملی که می‌تواند ارتباط فضای درون و بیرون را برقرار نماید، نورگیر است. نورگیر جدا از نقشی که در جهت روشنایی بخشیدن به داخل ساختمان به عهده دارد در تزیینات معماری اسلامی نیز حائز اهمیت است. هدف این پژوهش: مطالعه ای برای شناخت محتوای هنری و ارزش فرهنگی، اعتقادی و نقوش و طرح به کار رفته در نورگیرهای چوبی امامزاده یحیی و امامزاده عباس ساری است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است و اطلاعات لازم برای پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پیمایش‌های میدانی بدست آمده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد ویژگی‌های نقوش نورگیرها دارای اسلوب‌ها و تکنیک‌های خاص اجرایی می‌باشد. که متناسب با هنرهای به کار رفته در آنها است. زمینه به حاشیه و متن تقسیم شده و داخل متن با لچک و ترنج و شمشه طراحی شده و زیر ساخت آثار به صورت درودگری قاب و صفحه و شیوه اجرایی به کار رفته در نقوش، منبت کاری و گره چینی است. روسازی کتیبه‌ها مسطح، روسازی گل‌های ختایی مقعر و شیب‌دار و روسازی اسلیمی‌ها محدب است.

واژگان کلیدی: نقش و طرح نورگیرهای چوبی، نورگیر امام زاده یحیی، نورگیر امام زاده عباس ساری

مقدمه

تزیینات چوبی نقش مهمی را در معماری و هنر اسلامی ایفا می‌کنند، به طوری که علاوه بر جنبه‌ی تزیین، خود نقش سازنده‌تری در بنا مانند نقش بازشوندگی، محافظت و کنترل ورود نور به اتاق را داشتند. نورگیرها علاوه بر جنبه‌ی تزیینی، یک محصول کاملاً کاربردی محسوب می‌شوند، که در ضمن کاربردی بودنشان بسیار زیبا و هوشمندانه در بنا به کار گرفته می‌شدند. تمامی تزیینات به کار رفته در بنا، نقش مکمل را برای هم داشته‌اند و از لحاظ طرح و نقش؛ یکدیگر را کامل می‌نمودند و در این بین چوب توانایی همنشینی بسیار بالایی را با دیگر تزیینات برقرار نموده است، یعنی این‌که چوب توانسته، علاوه بر طبیعی بودن خود، به فرم‌های زیبایی بدل شود، این مسئله باعث پیوستگی طبیعت بیرون اتاق با فضای ساخته شده توسط معمار در درون اتاق می‌شود. تداوم این مسئله حس وحدت و تداوم را به همراه می‌آورد و در نهایت حس آرامش، امنیت و تعلق که مد نظر تمامی معماران ایرانی بوده است، در بیننده بوجود می‌آید. هدف از این تحقیق مطالعه‌ای بر تکنیک‌های هنری و طرح به کار رفته در نورگیرهای چوبی امامزاده یحیی و امامزاده عباس ساری است.

پیشینه تحقیق: تعداد آثار هنر چوبی باقی مانده از ادوار گذشته به علت دوام کم چوب در برابر آسیب‌ها زیاد نیست و نبودن منبع و مرجع مطالعاتی جامعی در این رابطه، بر اهمیت مطالعه در این زمینه می‌افزاید؛ پایان نامه زینب میرشاهی تحت عنوان: